

**K.K.T.C.
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ EDEBİYATI BÖLÜMÜ**

**FALAKA VE GECELERİM
ROMANININ İNCELENMESİ**

FALAKA VE GECELERİM

(Roman)

SELMA ÖZÇELİK

Danışman: DOÇ. DR. BÜLENT YORULMAZ

Haziran 1999
Lefkoşa / KIBRIS

ÖNSÖZ

Bu eser, 2. Yayınevi, 1. Baskı, 1980 yılında İstanbul'da
Türk Dil ve Edebiyatı Enstitüsü'nde yayınlanmıştır.
Yayınevi

AHMET RASİM

FALAKA VE GECELERİM

(Roman)

ÖNSÖZ

Bu mezuniyet çalışması Yakın Doğu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yeni Türk Edebiyatı kapsamı dahilinde yapılmıştır.

Bu çalışmada Ahmet Rasim'in Falaka ve Gecelerim adlı romanı ayrıntılı olarak incelenmiştir. *Bu çalışmada bilinmeyen kelimeler, kılık-kıyafet, yiyecek-içecek, mekan, vasıta ve eşya ile ilgili kelimeler çıkartılıp tahlil edilmiştir.*

Bu çalışmada beni yönlendiren, her türlü eleştiriyi esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Bülent Yorulmaz'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
1. GİRİŞ	I
2. YAZARIN HAYATI	I – III
3. BİLİNMEYEN KELİME VE MANALARI	
4. İNDEKS	
5. KAYNAKÇA	

GİRİŞ

Falaka ve Gecelerim, Ahmet Rasim'in türlü haşarılıklarla dolu çocukluk ve ilk gençlik yıllarına ilişkin anılarını kapsar. Yazarın o cana yakan üslubunun, tatlı mizahının bütün özellikleriyle izlendiği "Falaka ve Gecelerim" Türk anı edebiyatının da seçkin bir örneğidir.

Falaka ve Gecelerim Ahmet Rasim'in güçlü hafızası, keskin gözlemciliği, çevresinde olup bitenlere hem bir insan hem de bir gazeteci dikkatiyle bakışı ve araştırmacı yanı iç içe geçmiş biçimde ortaya çıkar.

AHMET RASİM (1864-1932)

İstanbul'da, Fatih'in Sarıg zel Mahallesi'nde doğmuştur. Babası daha o doğmadan, annesini bırakıp gitmiştir. Biraz mahalle mekteplerinde, biraz cami avlularında yaramazlıktan sonra, bir akraba himmetiyle özel öğrenim gördü. Sonra Darüşşafaka'ya yazıldı. Çok sevdiği okulu birincilikle bitirdi.

Rasim, Darüşşafaka'yı bitirdikten sonra (1883) bir iki yıl Posta ve Telgraf Nezareti'nde memurluk, birkaç yıl öğretmenlik ve ömrünün son günlerinde (1927-1932) İstanbul mebusluğu yapmışsa da, bunlar geçici görevlerdir. Esasta o, tam elli yıl gazetecilik yapmıştır. İstibdat, Meşrutiyet ve Cumhuriyet devirlerinin hemen bütün gazetelerinde fıkra, sohbet ve hik yeleri çıkmıştır.

1. Dünya Harbi'nde yaptığı Romanya seyahati bir yana, Ahmet Rasim, İstanbul'dan ayrılamamıştır. Sevddiği ve her köşe bucağını tanıdığı İstanbul şehrinin bir çağını, hareketli ve çekici renk dolu tablolar halinde sunan bu değerli yazar, 21 Eylül 1932'de vefat etmiş, Heybeliada Mezarlığı'na gömülmüştür.

Ahmet Rasim, edebiyat konusuna giren ve girmeyen (fotoğraf, elektrik, Eski Romalılar, Kavimlerin garip  detleri vb.) birçok konu ve türlerde eserler yazmış, okul kitapları hazırlamış, çeviriler de yapmıştır. Böylece yayımlanmış eserlerinin sayısı yüzü bulmaktadır.

Edebi eserleri, en çok hikâye, Roman, Tarih, Şiir, Seyahat, Fıkra, H tura ve Makale türlerinde toplanabilir.

Tarih türünde en güzel eseri Resimli ve Haritalı Osmanlı Tarihi'dir. Matbuat Tarihine Methal: İlk Büyük Muharrirlerden Şinasi (1927) adlı eseri de konusunda büyük değer taşımaktadır.

Roman ve Hikâyeleri: İlk Sevgi (1890) Güzel Elleri (1890), Afife (büyük hikâye) (1892) Hamamcı Ülfet (1922) vb.dir. Bunlar arasında Hamamcı Ülfet'in bir devrin gizliliklerini, bir insanın derinliğini ele alışı ile kuvvetli bir eser olduğu görülmektedir.

Fıkra ve sohbetleri kadar çekici olan Seyahat yazılarını Romanya Mektupları'nda toplamıştır.

Şiirleri: Eski biçimlerde yazılmış Gazeller ve Şarkılar'dan ibarettir.

Ahmet Rasim'in, Baba Yâver, Kebabı Zâde Nida vb. takma adlarla yazdığı mizahi manzumeleri de vardır.

Ahmet Rasim'in asıl değerini gösteren ve onu ölümsüz kılan kudretli yazıları ise Fıkralar, Hâtıraları ve Sohbet yazılarıdır. O ancak bu son türdeki eserleriyle edebiyat tarihine geçmektedir.

Hâtıra kitaplarının başlıcaları: Darüşşafaka ve gazeteciliğe başlama günlerini anlatan Gecelerim (1927), ilk okul çağını ele alan Falaka (1927), İstanbul'un eski sefahat âlemlerini anlatan Fuş-ı Atik (1922), Sultan Hamid devri Bâbîâli'sini tanıtan Muharrir Şair Edip (1924) vb.dir.

Fıkra ve makalelerini: Makalât ve Müsâhabât (1907) Menâkib-i İslâm (1907) Tarih ve Muharrir (1910) Şehir Mektupları (dört cilt 1910) Cidd ü Mizah (1918) Eşkâl-i Zaman (1918) Gülüp Ağladıklarım (1926) Muharrir Bu Ya (1927) adlı eserlerinde toplamıştır. Kitap halinde çıkmayan hatıra ve yazıları daha çoktur.

HOCA KORKUSU

Kelimeler

Manaları

aba

yünden, dövülerek yapılmış kalın ve kaba kumaş. Bu kumaştan yapılmış yakasız ve uzun üstlük.

Acı kırmızı

çok fazla kırmızı olan, koyu kırmızı

Akça sakal

oldukça beyaz, beyazca sakal

bal

özellikle bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özünden yapıp, kovanlardaki petek gözlerine doldurdukları, rengi beyazdan esmere kadar değişen tatlı, koyu sıvı madde.

başhafız

hafızların başı

çorap

çeşitli ipliklerden, ayağa giyilen giyecek

Dardağani

sarık bir tür sarık

falaka

ceza olarak ayak tabanlarına vurmakta kullanılan, ayakları uygun bir durumda sıkıştırılıp tutan kalınca bir sopa ile bunun iki ucuna bağlı bir ipi olan işkence aracı

gömlek	vücudun üst kısmına giyilen ince, kollu ve yakalı giysi
hayderi	kimi din adamlarının giydikleri kısa yakalı, kolsuz, kısa aba yelek
hırka	önden açık, kollu, genellikle yünden üst giysisi * Dervişlerin giydikleri üst giysisi.
kafes	eski evlerde pencerelere konan ve kadınların dışardan görünmeden sokağı gözetlemelerine yarayan tahta çیتالardan yapılmış siper
kundura	kaba işlenmiş, bağısız, konçsuz ayakkabı
kurşuni şalvar	genellikle ağı çok bol olan, bele bir uçkurla bağlanan geniş üst donu
kürk	bazı hayvanların, giyecek yapmak için işlenmiş postu
merkup	üstü renkli meşinden, altı tahta ve nalçalı ayakkabı
mest	bağısız ve iliksiz, tek parça kısacık konçlu hafif çizme
mintan	yakasız, uzun kollu erkek gömleği.
rahle	üzerinde kitap okunan, yazı yazılan, bazıları açılıp kapanabilen alçak, küçük masa

Şal

kadınların omuzlarını örtmek için kullandıkları geniş atkı

Tosyaşalı kuşak

bele sarılan uzun ve enli kumaş.

Vişneçürüğü atkı

soğuğa karşı omuzlara, başa, sırtta veya boyna alınan örtü

yelek

ceket altına giyilen kolsuz ve kısa giysi

AMİNE DOĞRU

Kelimeler

Manaları

aktar

koku satıcısı. Baharat, ev ilâçları-gereçleri satan kimse

cüz

Kuran'ın bölümlerinden biri yazılı kitapçık

cüz kesesi

cüzleri konan kese, çanta

fes

şapka yerine kullanılan, kırmızı, kalın çuhadan yapılmış, tepesinde püskülü olan, silindirik biçiminde başlık

fındık

kayingillerden, kuzey yarım kürenin ılık yerlerinde ve yurdumuzun daha çok Doğu Karadeniz bölgesinde yetişen bir ağaççık. Bu ağaççığın sert bir kabuk içinde bulunan yağlı, nişastalı ürünü

iğde

iğdegillerin örnek bitkisi olan bir ağaç. Bu ağacın zeytin biçiminde, kabuğu kırmızıya çalan sarı renkte beyaz unlu, tadı mayhoş yemişi

kalfa

eski okullarda hoca yardımcısı

koyu kurşuni

koyu kül rengi, kurşun rengi

kumral	koyu sarı veya açık kestane rengi. Bu renkte olan
minder	içi yumuşak bir madde ile doldurularak dikilen oturmaya, yaslanmaya yarayan şilte
Mushaf	Kuran
nazarlık	nazarı etkisiz duruma getirdiğine inanılan, kumaş parçası, mavi boncuk, kurşun, dua yazılı kâğıt, muska gibi şey
potin	koncu ayak bileğini örtecek kadar uzun olan, bağcıklı veya yan tarafı lâstikli ayakkabı
pösteği	koyun veya keçi postu
simsiyah	çok kara, her yanı kara, kapkara
siyahi	siyah derili, zenci, fellâh
Sofular Tekkesi	Sofular: İstanbul'da bir semt. Tekke: Eskiden, bir din büyüğüne bağlanan insanların toplandıkları yer.
Tebareke'ciler	Kuran'ın son üç cüzünden birini okuyan kişiler
urba	giysi

yastık

Başın altına koymak veya sırtı dayamak için kullanılan, içi yün, pamuk, kuş tüyü gibi şeylerle doldurulmuş küçük minder

yemiş

bitkilerde, döllenme sonunda çiçeği meyve yapraklarından oluşan ve tohumu taşıyan organ, meyve. incir.

yeşil sarık

kovuk, fes gibi bazı başlıkların üzerine sarılan tülbent, abani veya şala verilen ad

AMİN ALAYI

Kelimeler

Manaları

aminciler

amin töreninde bulunan kişiler

Bab-ı Meşihat

eski din işleri bakanının dairesi

baş örtüsü

kadınların saçlarını örtmek için kullandıkları
örtü, eşarp

bembeyaz

çok beyaz veya her yanı beyaz

beyaz

ak, karanın karşıtı

bez

herhangi bir cins kumaş

biniş

hocaların törenlerde giydikleri bol kollu cüppe

bohça

içine çamaşır, elbise gibi şeyler koyup sarmaya
yarayan dört köşe kumaş

çıkın

bir beze sarılarak düğümlenmiş küçük bohça

eğer

atların ve eşeklerin üzerine oturmak için konan
eşya

elifba

eski abece

havlu	kurulamaya yarar havlu bez
iğne	toplu iğnenin süs olarak kullanılan türü
ilahici	ilahi söylemek için ayrılmış çocuk
ilahici başı	ilahi söylemek için ayrılmış çocukların başı
kaloş	kundura iki parçalı ayakkabı. Birinci parça, yanları lastikli mest. İkinci parça, mest üstüne kolayca giyilip çıkartılabilen kundura
kemik hilali	(Burada) harfleri göstererek okumaya yarayan, çok zaman camdan, kemikten ya da fildişinden yapılmış incecik kalem
kırmızı	al, kızıl. Bu renkte olan
konak	büyük ve gösterişli ev
koyu kahve rengi	kavrulmuş kahvenin rengi
lahurşa	Hindistan'ın kuzeybatısında Lahur kentinde yapılan ünlü şallar
mavi	yeşil ile menekşe rengi arasında bir renk. Bulutsuz gök yüzünün rengi
mücevher	değerli süs eşyası

sandık

içine çeşitli şeyler konulan, tahtadan dört köşe kapaklı ev eşyası

selamlık avlusu

konak, saray, köşk gibi yerlerde erkeklerin bulunduğu ve erkek konukların alındığı yer

Sofular Hamamı

İstanbul'da bir hamam

Tezgâhçılar Okulu

İstanbul'da bir okulun ismi

yaşmak

kadınların ferace ile birlikte kullandıkları, gözleri açıkta bırakan, ince yüz örtüsü

yeşil

sarı ile mavinin karışımından ortaya çıkan bitki yapraklarının çoğunda görülen renk

OKULDA İLK GÜNLER

Kelimeler

Manaları

bevvap

eski okulların hademe ve kapıcısı

canfes

tafta gibi yanar döner, bir tür ipek kumaş

cüppe

hukukçuların, üniversitelerde belli bir aşamaya ulaşmış olan bilim adamlarının, din adamlarının elbise üstüne giydikleri uzun, yenleri geniş, düğmesiz giysi

hafız

Kuran'ı bütünüyle ezbere bilen ve okuyabilen kimse

kadife

yüzeyi belirli uzunlukta bırakılmış ham madde lifleriyle kaplı, parlak, yumuşak kumaş

kılap

bir tür sırma

lata

cüppenin üzerine giyilen bir tür geniş ve uzun üstlük

sarışın

sarı saçlı ve ak tenli kimse. Sarıya yakın renkli

siyah

kara

BİR ŞAMARIN SONU: EVDEN ÇIKMA

Kelimeler

Manaları

al al

kanın rengi, kızıl, kırmızı

al top

birçok spor oyunlarında kullanılan türlü
büyüklükte, genellikle kauçuktan yapılmış
loparlak

ayva murabbası

kaynatılıp kıvama geldikten sonra dondurulan
ayva suyu tatlısı

bardak

su ve benzeri şeyleri içmek için kullanılan,
genellikle camdan yapılan kap. Bir bardağın
alacağı miktar

dut

dutgillerden, kuzey yarım kürenin genellikle
ılıman bölgelerinde yetişen, yapraklarıyla ipek
böceği beslenen ağaç. Bu ağacın ak, kara,
pembe renkte ekşi veya tatlı, sulu meyvesi

düz çizgili kamış kalem

yazı yazmak için kullanılan ince kamıştan
yapılmış kalem

kağıt

hamur durumuna getirilmiş türlü bitkisel
maddelerden yapılan, yazı yazmaya, basmaya,
bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak

kalemtraş

eski kalemleri açmaya yarayan ince, güzel bıçak

kavafhane

ucuz, özenmeden ve bayağı cins ayakkabı yapan veya satan esnaf

kepçe

sulu yiyecekleri karıştırmaya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı, yuvarlak ve derince kaşık

kırmızı şerbet

meyve suyu ile şekerli su karıştırılarak yapılan içecek

yapıştırma

unutmamak için okurken kaldığı yere yapıştırılan balmumu

yeşil çanak

toprak, metal vb.den yapılmış yayvan çukurca kap

AMİN'E İLK GİRİŞİM

Kelimeler

Manaları

ak

kar, süt gibi şeylerin rengi, beyaz

ayva

gölgüllerden, çiçekleri iri ve pembe,
yapraklarının altı tüylü, orta yükseklikte bir
ağaç. Bu ağacın büyük, sarı renkte, tüylü,
mayhoş, dokusu sertçe, ufak çekirdekli meyvesi

börekçi

börek yapan veya satan kimse

camlı dolap

tahtadan yapılmış mobilyaların camlı
şekli

ciğer

ak ciğerle kara ciğerin ortak adı

Çinili Hamam

İstanbul'da bulunan hamam

değnek

elde taşınacak incelikte düzgün ağaç, sopa

dolap

genellikle tahtadan yapılmış, bölme veya
çekmecelerine eşya konulan, kapaklı mobilya

doru rengi

gövdesi kızıl, ayakları ve yelesi kara olan. Bu
renkte olan

Eski Mutaplar Çarşısı

İstanbul'da eski bir çarşı adı

galce

tabanı tahtadan yapılmış deri ayakkabı

gecelik

geceye özgü olan, gece kullanılan, yatakta giyilen giysi

hücre

(Burada) kapısız küçük dolap

incir

dutgillerden, asıl yurdu Akdeniz kıyıları olan, yaprakları geniş dilimli bir ağaç. Bu ağacın etli, tatlı yemişi

iskemle

arkalıksız sandalye

kâğıthelvacı

kâğıthelva yapan veya satan kimse

kırmızı horoz

horoz şeklinde, kırmızı renkli şeker

kuşlokumcu

kuşlokumu yapan veya satan kimse

lastikli konç

ayağa giyilen şeylerde ayak bileğinden baldıra doğru olan bölüm

mendil

burun ve ter silmekte, bazen de el ve yüz kurulamakta kullanılan küçük ve kare biçiminde dokuma

mor

kırmızı ile mavinin karışımından oluşan renk, menekşe renginin kırmızıya çalanı

musandıra

yük dolabı, yüklük

musluk

takılmış bulunduğu boru veya kabın içindeki akışkanı, istenildiğinde akıtılabilecek bir düzende yapılmış açılır kapanır âlet. El yıkamaya yarayan yer

raf

üstüne öte beri koymak için dolaba veya bir dolabın içine birbirine paralel olarak tutturulmuş, genellikle geniş, uzun tahta veya metal levha

sandalye

arkalıklı, kol koyacak yerleri olmayan, bir kişilik oturma eşyası

simitçi

simit yapan veya satan kimse

Su Kemerli Caddesi

İstanbul'da bir cadde

şekerciler

şeker yapan veya satan kimse

yatak

uyumak, dinlenmek gibi amaçlarla üzerine veya içine yatan eşya

Zeyrek Yokuşu

İstanbul'da bir yokuşun ismi

OKUL GEZİSİ

Kelimeler

siyace

bakır maşrapa

ceviz

çatal

çevre sırma

Çivciler

dondurma

ekmek

entari

Fatih Alanı

Manaları

birkaç rengin karışımından oluşan renk

metalden yapılmış, ağzı açık, kulplu, küçük kap

cevizgillerin örnek bitkisi olan, uzun ömürlü, gövdesi kalın, kerestesi değerli, yurdumuzda çok yetişen ağaç

yemek yerken kullanılan iki, üç veya dört uzun dişli , çoğunlukla metal araç

işlemeli mendil

İstanbul'da bir semt adı

şekerli sütün veya meyve sularının dondurulmasıyla hazırlanan soğuk yiyecek

çeşitli tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, saça veya tandırda pişirilmesiyle yapılan yiyecek

genellikle tek parçalı kadın giyeceği

İstanbul'da Fatih Semtindeki alan

helva

şeker, yağ, un veya irmikle yapılan tatlı

kayık

sulu veya bazı ufak taneli yiyecekleri ağıza
götürmeye yarayan, saplı sofraya aracı

kavruk

sarı, sarılan başlık

külâh

erkeklerin giydiği genellikle keçeden, ucu sivri
veya yüksek başlık

leblebi

dış kabuğu çıkarıldıktan sonra fırında kavrulup
eğlencelik olarak yenen nohut

macun

baharlı, tarçınlı yumuşak ve yapışkan
şekerleme

macuncu

macun yapan veya satan kimse

pantolon

belden başlayan ve genellikle paçaları ayak
bileklerine kadar inen giyecek

simit

halka biçiminde, genellikle üzerine susam
konmuş çörek

sopa

kalın değnek

MEĞER BAŞ	hidrojenle oksijenden oluşan, oda sıcaklığında sıvı durumda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde
şekerci horozu	bir çeşit horoz şeklinde tatlı
takke	ince kumaştan ve çoğunlukla yarım yuvar biçiminde başlık
Xi	kulplu, geniş gövdeli, dar boğazlı, emzikli veya emziksiz olabilen toprak kap
nirü	lengerleri yayvan ve kenarları geniş, büyük bakır kapta bulunan yiyecek
yemeni	kalıpla basılıp elle boyanan, kadınların başlarına bağladıkları tülbent
yemyeşil	her yanı yeşil, çok yeşil
yorgan	yatakta örtünmeye yarayan, içi pamuk, yün vb. şeylerle doldurularak dikilmiş geniş örtü

MEĞER BAŞIMA GELECEKLER VARMIŞ

Kelimeler

Manaları

bej

sarıya çalan açık kahve rengi

hıçak

bir sap ve çelik bölümünden oluşan kesici araç

Çukurçeşme Mektebi

İstanbul'da bulunan bir mektep

divanhane

geniş sofa

Fatih

İstanbul'da bir semt adı

Hafız Paşa Mektebi

İstanbul'da bulunan bir mektep

harem

eski konak ve saraylarda kadınlar kesimi

hokka

metal, cam veya topraktan küçük kap

kalem

yazmak, çizmek gibi işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç

kese

cepte taşınan, içine para, tütün gibi şeyler konulan, kumaştan veya örgüden küçük torba

kitap

ciltli veya ciltsiz olarak bir araya getirilmiş, basılı veya yazılı kâğıt yaprakların bütünü
kurşuni koyu kül rengi, kurşun rengi

ara, haremle selamlık arasındaki bölüm

Tömbeki denilen bir cins tütünün dumanının
sudan geçirilerek içilmesini sağlayan araç

İstanbul'da bulunan bir mahallenin ismi

eski konak ve saraylarda erkekler kesimi

EYVAHLAR OLSUN

Kelimeler

Manaları

Alâdeniz Medresesi

Fatih semtinde bir medrese

Amme

Amme cüzünü okuyan kişi

beygir sürücüsü

beygir arabasını süren, sürücü

Elifba

Elifba cüzünü okuyan kişi

Fatih Camii

İstanbul'daki Fatih Semtinde bulunan cami

kahve

sıcak iklimlerde yetişen, kök boyasıgillerden bir ağaç. Bu ağacın çekirdeklerinin kavrulup dövülmesiyle elde edilen toz. Bu tozla hazırlanan içecek

Karaman Çarşısı

Fatih'te bir çarşı

minder örtüsü

minderin üzerine örtülen örtü

sefertası

yemek taşımakta kullanılan ve birbiri üzerine konulup bir sapa geçirilen kaplar takımı veya bunlardan her biri

süt

kadınların ve memeli dişi hayvanların
yavrularını beslemek için memelerinden gelen,
besin değeri yüksek beyaz sıvı

Şehzadebaşı

İstanbul'da bulunan bir semt adı

Tebarekeci

Tebareke'yi okuyan kişi

tulumbacılık

mahalle aralarındaki sivil itfaiye

HAFİZ PAŞA OKULUNDA BİRİNCİ GÜN

Kelimeler

Manaları

cüz-cüler

cüz okuyan kişiler

kara

en koyu renk, siyah

kayısı

gülgillerden bir ağaç. Bu ağacın açık turuncu renkte, eti sulu, güzel kokulu, tek ve sert çekirdekli tatlı meyvesi

koltuk

kol dayayacak yerleri olan geniş ve rahat sandalye

medrese

İslâm ülkelerinde genellikle İslâm dini kurallarına uygun bilgilerin okutulduğu yer

sedir

kol koyacak yeri olmayan, aralıksız, üstü minderli ve yastıklı olabilen divan

FALAKA TÜRLERİ VE ZİNCİRLİ HOCA

Kelimeler

Manaları

Ağa Yokuşu Mektebi

Aksaray'da bulunan bir okul

Aksaray

İstanbul'da bir semt adı

âliye

eski liselerin yüksek kısmı

divit

sarı pirinçten yapılmış ve başında mürekkep konacak bir kafa ve yanında da kalem ile kalemtırış konacak yeri olan ve belde taşınan mürekkep hokkası

falakacı

falaka işini yapan kimse

idadi

eski lise

işekli

mendil işekten yapılmış mendil

mest potin

mest ile potinin birlikte dikilmesiyle oluşan ayakkabı

mubassır

eski liselerde ders saatleri dışında çocukları göz altında bulunduran bir tür öğretmen

Mushaf-ı Şerif

Kuran'ı Kerim

pamuklu bez

pamuktan yapılmış bez

rüştiye

eski ortaokul

sübyan mektebi

eski ilkokul, mahalle mektebi

Şehzadebaşı

İstanbul'da bir semt

yazma

el yazması, basımevinde basılmayıp elle yazılmış kitap

Yenibahçe

İstanbul'da bir semt

Zemzem

Kâbe yakınında bulunan bir kuyu. Bu kuyunun Müslümanlarca kutsal sayılan suyu

HOCANIN ÜZÜNTÜSÜ

Kelimeler

Manaları

el bezi

elleri kurulamak için kullanılan bez

ferace

eski hanımların giydikleri ve üstünde ayrıca omuzları ve sırtı örtecek biçimde bir parçası bulunan pek bol manto

hamam

yıkanılacak yer

kupa

genellikle genişliği derinliğinden çok olan, altın, gümüş, bronz veya kristalden yapılmış ayaklı kap

mektep bonmarşe

içinde her şey satılan büyük dükkân

meşk

güzel yazı örneği

mosmor

her yanı mor, koyu mor

mühre

eskiden kâğıtları parlatmak için kullanılan cam ya da mermerden yapılmış dibi düz bir araç

sarı

güneş ışığının ayrışma tarafında yeşil ile portakal rengi arasında olan renk, altın rengi

Sultan Selim Camii

İstanbul'da bir caminin adı

sünger

genellikle denizlerde bir yere tutunarak koloni durumunda yaşayan, çok hücreli ilkel hayvan. Bu hayvanın temizlik işlerinde kullanılan, suyu fazlaca çeken esnek iskeleti

KONAĞIN DAĞILIŞI

Kelimeler

Manaları

şilte

üstünde oturulan, yatılan, içi yünle, pamukla
doldurulmuş döşek

HAYLAZ RASİM

Kelimeler

Şehzade Camii

topaç

Manaları

İstanbul'da bir caminin adı

çevresine ip sarılıp birden bırakılarak veya
kamçı ile vurularak döndürülen koni biçiminde
ucu sivri oyuncak

DARÜŞŞAFAKA'DA

Kelimeler

Manaları

ceket

erkeklerin ve kadınların giydiği, genellikle önden düğmeli, kalçayı örten, kollu giysi

çakı

açılıp kapanan bir veya birkaç ağızlı küçük cep bıçağı

don

giysi. Vücudun belден aşağısına giyilen uzun veya kısa iç giysisi

fanila

genellikle ince pamuk ipliğinden dokunmuş, ten üzerine giyilen iç çamaşırı

istanbolin

eski soyluların giydiği çok uzun bir tür ceket

kaput

asker paltosu

karyola

üzerine yatak yapılp yatılan tahta veya metal kerevet

kayış

bağlamak, tutmak veya sıkmak amacıyla kullanılan dar ve uzun kösele dilimi

keten urba

ketenden yapılmış giysi

lapçin

bir tür bağılı potin

somun

yuvarlak ve şişkin ekmek

VE SONUNDA

Kelimeler

saat

Manaları

günün hangi saati olduğunu gösteren âlet

İNDEKS

aba - 6	bez - 13-31-65
acı kırmızı - 6	bıçak - 42
Ağa Yokuşu Mektebi - 61	biniş - 16
ak - 32	bohça - 15-15-31-38-43-82-82-82
Akdeniz Medresesi - 49	börekçi - 32
Aksaray - 61-66	camlı dolap - 32
aktar - 8-25	canfes - 19
al - 26-27-28-30-41-60	ceket - 85-86
alacalı - 40-60	ceviz - 37-73-73-73-73-74
aliye - 63	ciğer - 32
aminci - 16	cüppe - 21-39-40-45-48-66-70
ammeci - 49	cüz - 10-22-46-55-57
atkı - 6	cüz kesesi - 12-17-19-19-19-20-22-30-74
ayva - 32	cüzcüler - 56
ayva murabbası - 27	çakı - 83
Bab-1 Meşihat - 18	çanak - 28
bakır maşrapa - 39	çatal - 36-36-36
bal - 7	çevre - 39
bardak - 28	çıkın - 18-18
başhafız - 5	Çinili Hamam - 33
bej - 46	Çiviciler - 39
bembeyaz - 13	çorap - 6-13-15-61-65-78
bevrap - 20-30	Çukurçeşme Mektebi - 43
beyaz - 15-34-45-46-47-60-65-68-69-71	değnek - 29

İNDEKS

divanhane - 48-49	galoş - 31-32
divit - 60-60-64-65	gecelik - 31
dolap - 31-32-83-87	gömlek - 6-15-75
don - 75	hafız - 22-22-24-29-32-33-39-40-
40-51-54-56-56-58-62-62-
66-70-70-70-70
dondurma - 40	Hafız Paşa Mektebi - 46-46-50-
70
doru rengi - 33	hamam - 64-74-74
dut - 28-28-32	harems - 42-42-44-44-68-71-71-
72
eğer - 17	havlu - 13-75
ekmek - 40-40-73-83	hayderi - 6
el bezi - 65	helva - 40
elifba - 17-18-23-25-83	hengame - 16-49-49
elifbacı - 49-56	hırka - 6-10-10-22
entari - 41	hokka - 46-46-46-47-47-48-
falaka - 7-23-24-49-49-50-50-51-
54-55-58-58-58-58-60-61-
61-61-61-61-65-70-73-74-
76	hücre - 31
falakacı - 61	idadi - 63
fanile - 78	iğde - 8
Fatih - 46-64	iğne - 15-16
Fatih Alanı - 39-54	ilahici - 16-16-17-18-30-30-32-
33
Fatih Camii - 52-72	ilahicibaşı - 18-30-30-32-34
ferace - 65	incir - 32
fes - 10-12-13-15-15-32-33-41-
41-55-55-55-55-75-86	ipekli mendil - 60
findık - 8	iskemle - 32-64

İNDEKS

istanbolinvari - 86	kemik hilali - 18
kadife - 19	kepçe - 27
kafes - 6-7	kese - 49-60
kağıt - 25-46-47-47-48-64-64-65- 65-65-83-83	keten urba - 75
kağıthelvacı - 32-40	kılap - 19
kahve - 53	kırmızı - 17-18-33-41-56-75-86
kalem - 46-47-47-47-48-48-64- 83	kırmızı horoz - 32
kalemtraş - 26-46-60-83	kitap - 46-48-83
kalfa - 10-10-13-14-18-18-20-21- 21-21-23-23-23-24-24-24- 24-24-24-24-25-25-25-26- 26-27-29-29-30-30-30-30- 30-32-33-34-39-40-40-40- 41-41-44-56-56-57-57-57- 58-70-73-74-74-75-76	koltuk - 57-57
kaloş kundura - 13-15	konak - 14-14-14-15-15-16-16- 42-42-43-44-44-44-44-51- 56-56-59-65-68
kamış kalem - 25-46-60-48-65	koyu kahverengi - 15-19
kaput - 79-80	koyu kurşuni - 8
kara - 56-56-61-69	kumral - 10
Karaman Çarşısı - 53	kundura - 6-41-46-65
karyola - 77	kurşuni - 45-70
kaşık - 40-40	kuşak - 6-41
kavafhane - 27	kuşlokumcu - 32-40-40-40-51- 54-56-56-58-58-58-58-59- 61-61-61-62-
kavuk - 39-40	külâh - 40
kayısı - 54	kürk - 6
kayış - 86	lahurşa - 13-15
	lapçin - 75
	lastikli konç - 31

İNDEKS

- lata - 22
- leblebi - 37
- mabeyin - 42-71
- macun - 41
- macuncu - 40
- mavi - 17-20-60
- Medrese - 58
- mektep bonmarşe - 65
- mendil - 32-78
- merkup - 6
- mest - 6-21-22-40
- mest potin - 61-61
- meşk - 64-65
- minder - 9-10-12-17-18-20-20-
21-23-24-26-27-27-31-45-
45-46-47-56
- minder örtüsü - 52
- mintan - 6-15
- mor - 30-65
- mosmor - 66-74baş örtüsü - 17-
72
- mubassır - 63
- musandıra - 32
- musandıra - 32
- mushaf - 11-21-22-60-66-70-71-
71-72
- mushafçı - 29-49-56-58
- Mushaf-ı Şerif - 59
- musluk - 31
- mücevher - 15
- mühre - 64
- nargile - 45
- nazarlık - 12-13-15
- pamuklu bez - 63
- pantolon - 41
- potin - 12-13-19-31-79-79-86
- pösteki - 10-57
- raf - 32
- rahle - 5-9-10-10-10-10-17-18-
21-21-22-22-29-37-46-46-
54-54-56-57-62
- rüştiye - 63
- saat - 88-88
- sandalye - 32
- sandık - 13-31-60
- sarı - 65
- Sarıgülzel - 42-43
- sarık - 6-10-24-32-33-45-50-51-
66-66-70-75
- sarışın - 20-22-22-23
- sedir - 54-57-57-62
- sefer taşı - 49

İNDEKS

selamlık - 42-42-45-46-72-72	tekke - 8-8
selamlık avlusu - 16-54-55	testi - 39-40
simit - 38	Tezgâhçılar Okulu - 16
simitçi - 32	top - 28-36-40
simsiyah - 12-44-56-60	topaç - 73
siyah - 19-68	türlü lengerler - 40
siyahi - 12-13-15-34	urba - 12-19-30-31-31-32-38-76- 79-79-82-82-82-82-82-83
sofular hamamı - 15	vişne çürüğü - 6
somun - 84	yapıştırma - 25
sopa - 37	yastık - 10-27-31-31-71
su - 38-39-40-40-40-40-56-65-84	yaşmak - 14-65
Su Kemerı Caddesi - 34	yatak - 31-31-69-69-71-77-77-83
Sultan Selim Camii - 70	yazma - 60
sünger -64	yelek - 6
süt - 52-69	yemeni - 41
şal - 6-19-60	yemiş - 8-38-53-53-78-80-83
şalvar - 6-41	yemyeşil - 41
Şehzade Camii - 73	Yenibahçe - 59
Şehzadebaşı - 53-59	yeşil - 17-28-30-46-47-56-65-86- 88
şekerci - 32-40	yorgan - 36-77
şekerci horozu - 41	zembem - 61
şerbet - 28-29	Zeyrek Yokuşu - 33
şilte - 71	
takke - 41	
tebarekeci - 49	

KAYNAKÇA

Rasim, Ahmet. Falaka ve Gecelerim. Hazırlayan: Satı Erişen.

İstanbul: İnkılâp Kitabevi

Türk Dil Kurumu. Türkçe Sözlük 1-2. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım Evi, 1988

Kabaklı, Ahmet. Türk Edebiyatı Ansiklopedisi